

Geluk en trouw

Auteur(s):

Butter, F.A.G. den

*De auteur is hoogleraar Algemene economie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.***Verschenen in:**

ESB, 81e jaargang, nr. 4082, pagina 957, 20 november 1996

Rubriek:

Uit de vakliteratuur

Trefwoord(en):

uit, de, vakliteratuur

De meesten van u zullen beamen dat geluk en welvaart iets met elkaar te maken hebben. Nu hoeft men niet per se welvarend te zijn om zich gelukkig te voelen. Aan de andere kant biedt welvaart niet de garantie voor een gelukkig leven. Synoniemen zijn het dus niet. Maar over het algemeen zal verhoging van de welvaart wel bijdragen tot het geluk. En omgekeerd.

Dit verband tussen de begrippen welvaart en geluk speelt mee bij de formulering van de doelstellingen van het economisch beleid binnen een breed welvaartsbegrip. Zo is volgens de SER de bevordering van de arbeidsparticipatie zelfs de kerndoelstelling voor het economisch beleid van de komende jaren ¹. Anders gezegd, wanneer zoveel mogelijk Nederlanders aan werk geholpen kunnen worden, neemt daarmee de welvaart toe, ook al zou die extra werkgelegenheid niet tot extra groei leiden. Toch raken de economen hier enigszins tussen werk en welvaart in de knoop. Volgens de klassieke leer van het arbeidsaanbod wordt immers alleen maar gewerkt omdat dit een loon oplevert en verkiest men vrije tijd boven arbeid indien het loon te laag is. Dit zou betekenen dat des te minder men hoeft te werken, des te groter de welvaart en wellicht ook het geluk is.

Hoe staat het nu in werkelijkheid met het verband tussen werk, welvaart en geluk? Om dit te onderzoeken hebben Knut Gerlach en Gesine Stephan van de Universiteit van Hannover een aantal gegevens van het socio-economische panel voor Duitsland op een rijtje gezet ². Als maat voor geluk geldt hier het antwoord op de vraag of men met het leven tevreden is. Zo wordt geluk meetbaar op een schaal van 0 tot 10, met 0 als volledig ongelukkig en 10 als volmaakt gelukkig. Op deze manier kan het verband tussen de positie op de arbeidsmarkt en de mate van geluk worden gekwantificeerd. Zo blijken over het algemeen de werkenden met een volledige baan het meest gelukkig, met een score van gemiddeld 7,3, terwijl de werklozen met een score van iets boven de 6 het minst gelukkig zijn. Op zich hoeft dit overigens nog niets over het causale verband tussen geluk en werk te zeggen. Het kan immers zijn dat degenen die zich zelf weinig gelukkig vinden gewoonweg sikkeneurige en kritische lieden zijn, die juist daarom geen baan hebben.

Om meer zicht op het verband tussen geluk en werk te krijgen, zijn de onderzoekers nagegaan of het gebrek aan geluk bij de werklozen samenhangt met het feit dat men geen baan heeft, of met het feit dat men een deel van het inkomen is kwijtgeraakt. Het blijkt dat niet alleen het inkomensverlies, maar toch ook het feit dat men geen baan heeft, een belangrijke en significante bijdrage levert aan de vermindering van het geluksgevoel. In die zin bevestigen de resultaten dat de arbeidsparticipatie als een zelfstandige determinant van de welvaart gezien moet worden. Alleen oudere vrouwen worden er niet ongelukkiger door wanneer zij werkloos zijn.

De berekeningen van Gerlach en Stephan leveren een opmerkelijk, maar niet door de onderzoekers opgemerkt nevenresultaat op. Om goed het verband tussen werk en geluk te kunnen schatten, houden zij namelijk rekening met een aantal persoonlijke kenmerken van de geënquêteerden. Eén van deze kenmerken betreft de huwelijkse staat. Voor vrouwen beneden de 30 en tussen de 30 en 49 jaar blijkt het huwelijk bij te dragen tot het geluksgevoel, zij het in geringe mate. Voor oudere vrouwen is deze bijdrage veel groter. Diep ongelukkig zijn de jonge weduwen van beneden de 30. Deze droefenis neemt flink af voor vrouwen tussen 30 en 49, terwijl het weduwschap voor vrouwen boven de 40 zelfs enigermate bijdraagt aan het geluksgevoel. Geheel anders ligt het voor de gescheiden vrouwen. De enquête toont dat gescheiden vrouwen beneden de 30 en tussen de 30 en de 49 gelukkiger zijn dan gemiddeld, terwijl gescheiden vrouwen boven de 49 zich juist zeer ongelukkig voelen.

Hoe zit het nu met de mannen? Dat is zeer merkwaardig. Mannen blijken namelijk een vrijwel volledig tegengesteld verband tussen geluk en huwelijkse staat te laten zien. De getrouwde man wordt steeds ongelukkiger naarmate hij ouder wordt en ook voor de weduwnaar neemt de negatieve geluksscore met het vorderen van de leeftijd toe. Terwijl de scheiding de vrouw op oudere leeftijd ongelukkig maakt is de oudere gescheiden man juist relatief gelukkig. Zowel voor mannen als voor vrouwen tussen de 30 en de 49 jaar levert het scheiden een positieve bijdrage aan het geluk op, die groter is dan de desbetreffende bijdrage van het getrouwd zijn. Wanneer men geluk met welvaart gelijk stelt en wanneer men voorbij gaat aan alle bezwaren die wel tegen zo'n cardinale nutsmeting zijn aangevoerd, toont deze enquête dus dat met scheiden tussen de 30 en de 49 zelfs een Pareto-welvaartsverbetering te bereiken valt. Deze onbedoelde nevenuitkomst van dit onderzoek geeft te denken over de Duitse huwelijksmoraal. En over causaliteit gesproken: zou de Duitse man zich in het huwelijk steeds ongelukkiger gaan voelen omdat de oudere Duitse vrouw liever weduwe dan gescheiden is? Het lijkt erop dat het verband tussen geluk en trouw even gecompliceerd is als tussen werk en welvaart

2 K. Gerlach en G. Stephan, *A note on unhappiness and unemployment in Germany*, paper gepresenteerd tijdens de vijftigste 'AEA Conference on econometrics of unemployment', Göteborg, 9-10 mei, 1996.

Copyright © 1996 - 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)